

Népművelők jönnek, mennek

Tizenkettedik igazgatóját várja a kozármislenyi művelődési ház

A művelődési ház megnyitása, 1966. augusztus 20-án tizenegy főhivatású népművelőt „fogyasztott el” Kozármisleny. De lehet, hogy tizenháromat vagy tizenötöt. Pontos számukat nehéz megállapítani, mert Istókovich Márk, az általános iskola igazgatója maga is legalább négyszor vállalta a művelődési ház vezetését, amikor éppen nem akadt jelentkező.

Tavaly decemberben ismét az ő zsebébe vándoroltak a ház kulcsai. A sorban utolsó igazgató, Berényi István faszobrász beadta a felmondását. Előtte azonban följelentette Szántó Tibor kozármislenyi tanácselnököt a Városi Tanácsnál, azzal a váddal, hogy népművelői munkájában végig akadályozta, elképzeléseinek megvalósítását megghiúsította.

Pécs megyei város Tanácsának három osztálya indított az ügyben vizsgálatot, amely elsősorban arra terjedt ki, hogy milyen indokok alapján alkalmazott a helyi tanács képesítés nélküli népművelőt a művelődési ház igazgatói státuszában s arra, hogy végzett-e tartalmi munkát Berényi István ebben a tisztségében.

A tanácselnök és a művelődési ház volt igazgatója között dúló vitát — bármilyen tanulságos volna — nincs módunk ismertetni. Egyébként is, ez csupán egyetlen népművelő ügye a másik tizegynéhány mellett. Hogy ők miért mentek el? Szántó Tibor röviden fogalmaz:

— Voltak, akik jobb állást találtak maguknak. Mások fölmondták, mert a hely nem felelt meg a várakozásaiknak. És akadt olyan is, akinek mi mondtunk fel, mert ő nem felelt meg nekünk...

A megkérdezett népművelők ezt a nyilatkozatot lényegében alátámasztják. Valóban így történt. Rövid másfél évtized alatt tizenegyszer egymás után. Egy jól felszerelt, városi tekintetben sem utolsó művelődési ház pedig ott áll kihasználatlanul. Jobbára csak az előtérben prosperáló büfét látogatják az emberek. Nem csoda, hiszen alsóbb osztályos árakon minden rendű és rangú italféleség kapható. A nagyteremben, a klubba csak ezen a kocsmai hangulatot idéző helyiségen keresztül lehet bejárni. A filozófus előadónak, a táncdalénekesnek, a könyvtárlátogatóknak, az első bálós kislánynak jó néhány csipős megjegyzés kijut, mire esténként átfurakodik az „apák boltjának” közönségén. Azt mondják, a büfé a falurész lakossági ellátását szolgálja — kekszet, szendvicset és csokoládét is le-

Árva a ház...

Kozármisleny köz- művelődési gondjairól

het kapni — no és az áfész tekintélyes bérleti díjat fizet a tanácsnak.

A büfé vendégeitől a kulturális műsorok után érdeklődöm. Ha már egyszer itt van a művelődési ház...

— Nem tudok én ehhez hozzászólni — mondja egy szöke fiatalember, Losonczy László, a cserkúti Mezőgépi dolgozója. — Dretzky Kati idejében, tizenhárom évvel ezelőtt, akkor volt itt utoljára élet. Szerettek ide járni a fiatalok. Most már nincs semmi. Aki jól akarja tölteni az estét, az be megy Pécsre.

Ez utóbbit megerősíti a tanácselnök és a párttitkár, Istókovich Márk is.

— Ezek szerint nincs is szükség a művelődési házra? Hahoznak egy kicsit.

— Nem nagyon — mondja végül az elnök. — Nézze, ha valaki gondolt egyet, este hétkor, fölül a buszra, és tíz perc múlva Pécsen van. Este fél tizenegykor vidáman haza tud jönni. Nem mondom, ha egy igazán jó, beleváló igazgatót kapnánk...

— Azt hiszem, a mislenyiek nem járnak sem Pécsre, sem a kultúrházba. Munka után otthon üldögélnék a televízió előtt — mondja Gáspár Gyula, a művelődési ház egyik volt igazgatója, aki jelenleg a megyei levéltárban dolgozik. — Az az igazság, hogy nagyon hiányzik az iskola. Evekkel ezelőtt megszüntették, az alsósok Úszögpusztára, a felsősök Pécs különböző iskoláiba járnak. Én korábban azt javasoltam, hogy csináljunk a művelődési házból nevelési központot. Ott a nagy tér, az épület közelében föl lehetne húzni a tantermet. Akkor nem tetszett az ötlet senkinek.

Most Szántó Tibor tanácselnök szinte szó szerint ugyanezt mondja. A havat taposunk a művelődési ház udvarán.

— Ide lehetne építeni a négy osztályt. Délelőtt, délután folyna az oktatás, nem kellene annyit utazni a gyerekeknek. Ez sokkal olcsóbb volna, mint egy önálló, új iskola, nem kellene hozzá annyi támogatás sem. Egy helyben meg lehetne oldani az étkeztetést, helyben van a víz, villany, fűtés.

— És a büfé?

— Azt kiraknánk, természetesen. A helyén zibongót lehetne kialakítani, a nagyteremből pedig napközben tornatermet csinálnánk.

A község nemrég épített sa-

ját erejéből egy óvodát. A társadalmi munka miatt annyira kevés pénzt használtak fel, hogy az elnök attól fél, ezért fogják majd felelőségre vonni. A nevelési központ nem rossz gondolat, érdemes volna támogatni, hiszen van erő a községben.

— Korábban az volt a tanács véleménye a kulturális ügyekről, hogy mindegy, mit csinálnak, csak nagy „balhé” ne legyen. Az elnök nem akadályozott semmit, de nem is igen segített — mondja Gáspár Gyula. — Amíg az újdonság varázsa tartott, jól ment a művelődési ház, de aztán elmúlt a háromnapos csoda. Az akkori házat egy fatuskához tudnám hasonlítani: könnyen lehetett faragni, az akkori népművelő úgy alakította, ahogy neki tetszett. Később aztán elfaragták, s most már nem könnyű visszaigazítani. Egy síró szobrot nevetővé alakítani...

Nem tudjuk, ki lesz a következő igazgató Kozármislenyben. A helyi tanács — érthetően — most már óvatos. A népművelők, akik hallották híret a mislenyi nagy vándorlásnak, ugyancsak elővigyázatosak. Mindenesetre jelentkező már több is akadt. Nem lesz könnyű dolga. Erre a síró szobor-arca kell mosolyt faragnia...

Havasi János

36 hírek Vasas II. iskolájában

Felújítják a régi iskola- épületet

Összefogással enyhítenek a gondokon

Pécs peremkerületeinek talán legnagyobb iskolája található Vasas II-n, ahol súlyos gondokat oldottak meg az elmúlt pár hónapban. Legelőbbis elindultak a megoldás felé. Adva van ugyanis egy tizenhárom éve épült korszerű iskola, itt tanulnak szaktantermi rendszerben a felsőtagozatosok. Ugyanerre az épületre is ráférne a tatarozás, a tornateremre mindenképp, a gondokat mégis az alsó tagozat épülete jelenti. Az 1938-ban épült volt bányagépházban alakították ki iskolát a felszabadulás után. A falai, az alapjai masszívak, hiszen valaha gépek álltak benne, a KÖJAL az idej tanévben mégis kis híján lezárta az épületet. Dohos, nedves az iskola, ablakai, ajtajai régen tönkrementek már, befúj rajtuk a szél, lyukak tátonganak a padlón. Nem megoldott a fűtés, nincs benne szennyvízelvezetés, elavult a világítás. Lehangelő látványt nyújt az épület, mióta felújították a mellette álló munkásklubot, még kiáltóbb az ellentét.

Juhász Jenő igazgató a múlt év szeptemberében került az iskola élére, s e körülmények megoldásával kezdte munkáját.

— Mindent latba vetve Vasas II. területén vagy új hat tantermes iskolát kell építeni, vagy fel kell újítani ezt a meglévő. Végül is az utóbbi mellett döntött Pécs város Tanácsa, s hosszas szervezőmunka árán találtak kivitelezőt, költségvetést és tervet is. A Baranyaterv egy kiszes brigádja vállalta az utóbbit társadalmi munkában. Mindennap várom őket. A városi tanács művelődési osztálya hét és fél millió-

forintot ad a felújításra. Az épületből tulajdonképpen csak a falak maradnak, minden egyebet ki kell cserélni, még a fűdémzetet is.

— Az év végén tehát kiüritik az iskolát, és megkezdődhet a munka, amelyre talán nem lesz elég egy tanév sem. Mi lesz addig a kétszáz gyerekekkel?

— Az alsó tagozat az új iskolába fog járni délutánonként. Meg kellett tehát oldanunk a napközi elhelyezését. Vasasbánya kiszesének segítségével rendbe hoztunk egy barakk-épületet, amely fűthető, ahol a napközis foglalkozásokat meg lehet tartani átmenetileg. Van azonban két kisebb osztályunk is. Az ő napköziseiket vagy az éttermünkben helyezük el, vagy a munkásklubtól kérünk helyiséget. Végül is örülök, hogy ennyire jutottunk, hogy végre így áll a helyzet.

Juhász Jenő korábban a Pécsi járási Pártbizottságon dolgozott, de tulajdonképpen visszatért a pedagógiai hivatáshoz, hiszen ezelőtt tanár volt. Ismerte Pécsnek ezt a külkerületét, s ide kíváncszott.

— Ötszáz gyerek jár iskolánkba. Szüleik nem mind bányászok, talán csak egynegyede, hiszen a hirdi, a pécsi üzemek is felszívják a munkaerő jó részét. A lényeg azonban, hogy ez munkáskerület, s elmondhatom, hogy a szülők örvendetesen sokat törődnek gyermekeikkel. Zsúfoltak a szülői értekezleteink, a fogadónapjaink. Segítenek minden társadalmi munkában. Tulajdonképpen érzem, hogy az itteni emberekkel szót lehet érteni, ezért kértem ide magam.

— Milyen a kapcsolatuk az üzemekkel?

— Kölcsönös, adok, kapok alapon áll ez a kapcsolat. Mi otthont adunk a bánya asztaliteniszesezőknek, az asszonytornának, melyet egyik tanárunk vezet. Ugyanakkor kapjuk a felbecsülhetetlen értékű társadalmi munkát, és használhatjuk a munkásklubot. A bánya, a hirdi üzemek rengeteg apróbb, nagyobb építő- és szakipari munkát elvégeznek az iskolának.

A tizenhárom éve épült iskolában is van felújítani, javítani való, az épületet azonban öröm bejárni. Jól felszerelt, korszerűen ellátott szaktantermekben folyik az oktatás, kitűnően felszerelt a gyakorlóműhelyük. Ezért is rendeztek itt továbbképzést a közelmúltban Pécs város gyakorlati tárgyat tanító tanárainak. Végleges megoldást kell találniuk az iskola tornateremének rendbe hozatalára, mivel a tágas, szép helyiséget — sok iskola örülné ilyen tornateremnek — nem tudják megvédeni a beázásoktól. Kellemes környezet fogadja az embert a tanári szobába, az irodába lépve is. A harmadik nevelő 70 százaléka lakik Pécs-Vasason, a fluktuáció ebben a közösségben szinte ismeretlen. A pedagógusok nagy része megvette a szolgálati lakását, itt sorakoznak a kertesházak az iskola körül, ez is idekötötte őket. Részt vesznek nemcsak az iskola, hanem a munkásklub programjaiban is, közösen szerveznek rendezvényeket gyermekek és felnőttek számára. Tagjai, aktivistái a helyi párt- és népfrontszervezetnek is — jelen vannak a peremkerület életében.

Gállos Orsolya

Jeles vezér, emberséges férfiú volt

A malomalapító pécsi basa

Ki volt ez a malomépítő basa? Leveleiben mindig Gázi (vitéz) Hasszánnak írta magát. Minden levélét ékes magyar nyelven írta, illetve íratta Suki Balázs nevű íródeákjával. Takács Sándor országos főlevéltáros, a XVI. és XVII. század kutatója azt írja róla, hogy: „kiváló vitéz, jeles vezér volt, aki a szárszínű köpenyforgatóst, a csavaró beszédet mindig utálta. Emberségét s jóindulatát nemegyszer kimutatta, mikor a mieink panasszal fordultak hozzá. Akár kereskedőt, akár polgárt károsítottak meg a törökök, Hasszán basa szigorú vizsgálatot indított s az okozott árokat megtérítette.”

Az egyik kereskedő pana-

szára például a következő választ írta: „Hiszöm az istent, hogy mint a fényös nap magát kimutatja, azonképpen ez is kijelenik, és az szegény legénynek könnyhullatása hiában nem leszön, mert mi is vastagon utánna leszünk.” A basa idős koráig állandóan vitézi életét folytatott, a magyarokkal jó ismeretségben volt és a végbeli szokástörvényt becsületesen megtartotta. Vitéségeért a szultán ismételtelen kitüntette. 1609-ben kinevezte budai basának és ezt a tisztséget haláláig viselte.

Halálának pontos dátuma ro nézve nem áll rendelkezésre semmiféle adat, Takács Sándor szerint a basa valószínűleg 1613-ban halt meg.

Kívánsága szerint Pécssett temették el.

Sírja ma is ismeretlen. Em. lékének megörökítésére 1927-ben javaslat hangzott el Pécssett, hogy a Basalom területén emléktáblát állítsanak a következő felirattal:

„E telepet a XVI. század végén Gázi (vitéz) vezér Hasszán, pécsi, később budai pasa alapította, kit Pécssett temettek el. Emberséges gondolkodású, jóindulatú férfiú volt, ezért emléke legyen megörökítve.”

Az emléktábla azonban azóta sem készült el és a malomalapító Gázi Hasszán em. lékét ma már csak a telep neve: Basalomal jelzi.

Pusztai József